

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarının Öğrenci Profili: Devlet Üniversiteleri Örneği

Student Profile of Turkish Teaching Undergraduate Programs: A Case Study of State Universities

Ömer KEMİKSİZ *

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 29.05.2024

Kabul Tarihi: 23.08.2024

Doi: tsadergisi.1492056

Anahtar Sözcükler:

Türkçe öğretmenliği

Lisans programı

Öğrenci profili

Devlet üniversiteleri

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin profillerini çeşitli açılardan incelemektir. Nitel araştırma modeliyle yürütülen çalışmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Devlet üniversiteleriyle sınırlandırılan araştırmanın veri setini 71 eğitim fakültesindeki Türkçe öğretmenliği lisans programları oluşturmaktadır. Araştırmada bu programlarla ilgili olarak “Yükseköğretim Program Atlası”nda yer alan bilgilerden yararlanılmıştır. 2021, 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan verilerin analizi betimsel analiz tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre Türkçe öğretmenliği lisans programlarının ilk yerleştirme sonuçlarına göre %100 doluluk oranına ulaştığı, programı tercih eden adayların çoğunlukla kız öğrencilerden oluştuğu ve yerleşen öğrencilerin bölgelere göre dağılımında İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Marmara bölgelerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Programa yerleşen öğrencilerin öğrenim durumuna göre dağılımında “liseden mezun, daha önce üniversiteye yerleşmemiş” adaylar ilk sırada gelirken lise alanlarında “imam hatip”, “Türkçe matematik”, “fen ve sosyal bilimler”, “sosyal bilimler” alanları, lise türlerinde genel liseler, lise gruplarında ise “Anadolu Lisesi (Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)” ve “İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)” okulları ilk sırayı almıştır. Programa yerleşen öğrencilerin YKS Türkçe netlerinin yıllara göre kademeli şekilde artması ve adayların tercih listelerinde daha çok “Türkçe öğretmenliği” programlarına yer vermesi araştırmanın diğer bulguları olarak tespit edilmiştir.

Article Information

Submission: 29.05.2024

Acceptance: 23.08.2024

Doi: tsadergisi.1492056

Key Words:

Turkish language teaching

Undergraduate program

Student profile

State universities.

ABSTRACT

This study aims to examine the profiles of students enrolled in Turkish language teaching undergraduate programs from multiple perspectives. Utilizing a qualitative research model, document analysis was employed as the data collection technique. The study was limited to state universities, with data collected from Turkish language teaching programs in 71 faculties of education. Information from the *Higher Education Program Atlas* was used as the primary data source. The research analyzed data from 2021, 2022, and 2023 using descriptive analysis techniques. Findings indicate that Turkish language teaching programs achieved 100% occupancy in the first placement results. The program was predominantly preferred by female students, and the Central Anatolia Region had the highest concentration of enrolled students by region. Regarding students' educational backgrounds, the largest group consisted of *high school graduates who had not previously been placed in a university*. In terms of high school type, *İmam Hatip* schools ranked first among specific high school fields, while *general high schools* led in broader high school categories. Among high school groups, *Anatolian High Schools* had the highest representation.

Atıf İçin

Kemiksiz, Ö. (2025). Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarının Öğrenci Profili: Devlet Üniversiteleri Örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 29(1), 229-248. doi: tsadergisi.1492056

* Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Bartın, okemiksiz@bartin.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8628-6203>

GİRİŞ

İnsan davranışları doğuştan getirilenler ve sonradan kazanılanlar olmak üzere iki ana kaynağa dayanmaktadır. Bunlar içerisinde sonradan kazanılan davranışlar eğitimin temel ilgi alanı olmakla beraber eğitim, doğuştan getirilen davranışların geliştirilmesiyle de ilgilenir (Kale, 2019, s. 3). Oktay'a (2020, s. 2) göre bazı yeterliklerle dünyaya gelen ve sosyal bir varlık olan insan, içinde yaşadığı topluma ve o toplumun değerlerine uyum sağlamayı hatta yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan bilgi ve beceriyi kendisini diğer canlılardan ayıran süreçlerin en önemlilerinden biri olan eğitim aracılığıyla elde eder. Bundan dolayı temelde bir yetiştirme ve rehberlik etme çalışması ve bilimi olan eğitim, hayattaki her insanın, her alanın ve her toplumun ilgilendiği konuların başında gelmektedir (Çelikkaya, 1990, s. 67).

Bireyleri içinde bulundukları topluma ve toplumun bağlı olduğu çağdaş dünyaya uyumlu birer üye hâline getirip onları çağın gerektirdiği bilgilerle ve becerilerle donatmak eğitimin temel amacıdır. Kişilerin, toplumdaki ve dünyadaki değişimlere ve gelişmelere ayak uydurabilecek ve katkı sunabilecek bir şekilde yetiştirilmelerine ihtiyaç vardır. Bunu gerçekleştirebilmenin yolu iyi bir eğitim sisteminin yanında, nitelikli bir öğretmen kadrosundan geçmektedir (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005, s. 209). Bu sebeple öğretmenlerden eğitim öğretim çalışmalarında birçok görev ve rol beklenmektedir. Geçmişte önemli olduğu gibi günümüzde de önemli olan bu rollerin gelecekte de öneminden bir şey kaybetmeyeceği düşünülmektedir (Gelen & Özer, 2008, s. 40). Dolayısıyla insanoğlunun bilgiyle donanmasını sağlayan, onun çeşitli beceriler kazanmasına yardımcı olan, insana misyon/vizyon biçen öğretmenlerin yerine getirdiği meslek, neredeyse her çağda ve her toplumda kıymetli bulunmaktadır (Karataş, 2020, s. 40).

Öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklerin aksine sınırlarının ve kurallarının kesin çizgilerle ortaya konabilecek bir meslek olmadığını ifade eden Gelen ve Özer'e (2008, s. 42) göre öğretmenliğin birtakım evrensel kuralları olmakla beraber bütün toplumların ve farklı bütün ülkelerin kullanabileceği belirli standartları yoktur. Her toplum bunun yerine kendi sosyal ve kültürel özelliklerinden hareket ederek öğretmenlik mesleği ile ilgili standartları tespit eder ve uygulamaya koyar. Turan Güllaç'a (2023, s. 561) göre eğitimin niteliğini arttırmak amacıyla ülkemizde yürütülen çalışmalar çok uzun yıllardır devam etmektedir. Eğitim öğretim sistemi içerisinde daha önceden belirlenmiş olan ve ulaşılmak istenilen hedeflerin, öngörülen seviyede gerçekleşebilmesi ise nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesiyle eş değerdir. Zira eğitim sisteminin bileşenleri içerisinde en önemlisi ve etki derecesi en yüksek boyuta sahip olanı öğretmen eğitimidir. Çoban'a (2010, s. 959) göre ülkemizde ilk öğretmen okullarının eğitim biliminin gereklerine uygun olarak 1848 senesinde eğitim ve öğretime başladığı göz önüne alındığında, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme konusunda uzun yıllara dayalı bir bilgi ve tecrübe birikimine sahip olduğu görülmektedir. Cumhuriyet devrinde öğretmen eğitiminin gerek nitelik gerekse nicelik bakımından gelişmesine oldukça ehemmiyet verilmiş ve öğretmen yetiştiren kurumların geliştirilmesinde ulusal ve uluslararası uzmanlıklardan istifade edilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarından beri öğretmen yetiştirilmesi amacıyla Köy Öğretmen Okulları, İlköğretmen Okulları, Köy Eğitim Kursları, Yüksek Öğretmen Okulu gibi okullar aktif hâle getirilmiş ve öğretmen yetiştirme çalışmalarına adım atılmıştır (Güneş, 2016, s. 415). Lise düzeyindeki 3 yıllık Öğretmen Okulları ile beraber Köy Enstitüleri, 1953 yılına kadar ilkokulların öğretmen gereksinimini karşılayan iki eğitim kurumu olmuştur. Daha sonrasında faaliyetlerine son verilerek 6 yıllık İlköğretmen Okullarına dönüştürülen bu kurumlar, yine köy ilkokul mezunu öğrencileri ağırlıklı olarak almayı sürdürmüş ve diğer 3 yıllık İlköğretmen Okulları ile beraber lise düzeyinde program bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır (Deringöl, 2007, s. 21). 1739 sayılı "Millî Eğitim Temel Kanunu"nun 1973'te yayımlanmasıyla birlikte öğretmen adaylarının hangi öğrenim kademesinde hizmet edeceğine bakılmaksızın yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması hususu hükme bağlanmıştır. Bu hüküm doğrultusunda ortaokul üzerine 4, ilkokul üzerine 7 yıllık öğretmen okulları öğretmen liseleri hâline getirilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995, s. 414).

Türkiye'nin genelde eğitim ve özelde öğretmen yetiştirme tarihinde 1981 yılının bir dönüm noktası olduğunu söylemek mümkündür. 4 Kasım 1981'de yürürlüğe giren Yüksek Öğretim Kanunu (2547 sayılı) ve 1982'de çıkan Kanun Hükmünde Kararname (41 sayılı) ile öğretmen yetiştiren kurum ve kuruluşların üniversitelere devri gerçekleşmiş, böylece öğretmen yetiştiren okul ve kuruluşlar yeni

bir statüye kavuşturulmuştur (Binbaşıoğlu, 1995, s. 425). 1989'da tüm öğretmen yetiştiren programların 4 yıl olduğuna vurgu yapan Kızılcıoğlu'na (2005, s. 133) göre Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla 1996 yılının başında eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme lisans programlarının yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmaları başlatmış ve bu doğrultuda fakültelerin lisans ve lisansüstü düzeylerinde uygulanan programlarda bazı değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler sonucunda lisans seviyesi için toplam 16 öğretmen yetiştirme programı geliştirilmiştir. Yeniden yapılanma çalışmalarında eğitim fakültelerinin ilköğretim kademesine öğretmen yetiştiren programları 8 yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının talep ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir (YÖK, 1998, s.3). İlerleyen süreçte Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve sivil toplum kuruluşlarınca düzenlenen çeşitli bilimsel organizasyonlarda eğitim fakültelerinde yürütülen öğretmen yetiştirme programlarının çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış öğretmenler yetiştirme konusundaki yeterlikleri tartışmaya açılmış, programla ilgili problemleri çözmeye yönelik tavsiyeler bilimsel araştırma sonuçlarından ve alan uzmanlarının görüşlerinden hareket ederek ortaya konmuştur. Böylece eğitim fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren öğretmenlik programlarıyla ilgili bir sonraki güncelleme 2006 yılında yapılmıştır (YÖK, 2007, s. 7). Son olarak 2017'de Yükseköğretim Kurulu tarafından “Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları”nın güncellenmesi çalışmaları kapsamında eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür bilgisi olmak üzere üç temel bilgi ve yeterlik alanlarına sahip şekilde mezun olması ve öğretmen olarak hizmet etmesi gerekliliği temelinde 25 lisans programında farklı paydaşların katılımıyla güncellemeler gerçekleştirilmiştir (Karataş, 2020, s. 42; Yalap, Demirgüneş & Akay, 2020, s. 233). Bahsi geçen öğretmenlik programları arasında Türkçe öğretmenliği lisans programı, bir ülkenin/milletin sahip olduğu en önemli unsurlardan biri olan ana dilini öğretecek öğretmenleri yetiştirmesi bakımından önemli bir yere sahiptir.

Öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde sınıflandırılan temel dil becerilerini bilimsel bir anlayıştan hareketle planlı bir şekilde geliştirmeye çalışmak, onlara ana dillerini doğru/bilinçli kullanma alışkanlığı ve duyarlılığı kazandırmak Türkçe öğretiminin öncelikli sorumluluğudur. İlköğretim birinci sınıftan başlayan ve sekizinci sınıfın sonuna dek devam eden Türkçe öğretiminin verimli ve etkili kılınması ise bu sorumluluğun yerine getirilmesinde son derece önemlidir (Sever, 2003, s. 28). Zira Türkçe dersi hem öğrencilerin sınıf ortamında aldığı diğer dersler için hem de iletişim gibi yaşamdaki en önemli araçlarımızdan birini sağlıklı bir biçimde kullanmaya olanak vermesi açısından en önemli derslerin başında gelmektedir (Topuzkanamış & Çelik, 2014, s. 113). Türkçe öğretiminin ana hedeflerinden birinin öğrencilerin okuduklarını ve dinlediklerini doğru anlamaları diğerinin de duygu ve fikirlerini doğru ve düzgün bir biçimde anlatmaları olduğuna vurgu yapan Güzel (2003b, s. 12), okuma, dinleme (anlama), yazma ve konuşma (anlatma) becerilerinin çocuğun okul öncesi çevresinde başlamakla birlikte sağlıklı bir şekilde gelişim göstermesinin eğitim öğretim kurumlarında devam ettiğini belirtmektedir. Bahsi geçen bu becerilerin okullarda istenilen şekilde geliştirilebilmesi için de nitelikli öğretmenlere ihtiyaç vardır. Bundan dolayı Türkçe öğretmenliğinin, ilköğretimin ikinci kademesinde (ortaokul) bulunan öğrencilere ana dilini en doğru şekilde kullanabilme, kendini ifade etmede yazılı ve sözlü iletişimden yararlanabilme ve okuduğunu anlama becerilerini kazandırması yönüyle büyük öneme sahip olduğuna dikkat çeken Çoban'a (2010, s. 960) göre dil, bir milleti millet yapan değerlerin başında gelir ve milletlerin devamını sağlayan ana unsurdur. Buradan hareketle Türkçenin önemi, dil olarak kullanılması, korunması ve geliştirilmesi büyük bir öneme sahiptir. Türkçenin toplumda arzu edilen düzeyde öğrenilmesinin yolu ise bireylere verilecek eğitimden geçmektedir. Bu eğitimin de Türkçe öğretmenlerinin gayretleriyle gerçekleşeceği dikkate alındığında Türkçe öğretmeni yetiştiren eğitim programlarının niteliği bu noktada ön plana çıkmaktadır.

Türkçe öğretmenliği, Cumhuriyet'in kuruluş yıllarından bugüne yaklaşık bir asırlık bir geçmişe sahiptir (Dolunay, 2023, s. 2). 1926-1927 eğitim öğretim yılında Konya'da iki yıllık olarak açılması bizzat Atatürk tarafından emredilen Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsünde, ilk olarak Türkçe Öğretmenliği Bölümü faaliyete geçmiştir. Bu okul ertesi sene Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adıyla Ankara'ya nakledilmiş ve 1928 senesinde Türkçe Öğretmenliği Bölümü ilk mezunlarını burada vermiştir (Güzel, 2003a, s. 63-64). Saraç'ın (2005, s.

213) belirttiği üzere öğretmen ihtiyacının sonraki yıllarda yeterince karşılanamaması üzerine Balıkesir, İzmir, İstanbul, Bursa gibi yerlerde eğitim enstitüleri açılmış ve bu kurumların içerisinde Türkçe bölümlerine yer verilmiştir. 1972-1973'te sayısı 16'ya kadar çıkan bu enstitülerin her birinde Türkçe Öğretmenliği Bölümü temel bölüm olarak yerini almıştır (Güzel, 2003a, s. 64). Bütün bu gelişmelerden hareketle Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitülerinin günümüzdeki Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının temelini oluşturduğu söylenebilir (Doykun, 2022, s. 115).

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde çeşitli dönemlerde farklı adlarla öğretmen yetiştiren kurumların 20 Temmuz 1982'de çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ile üniversitelere devredilmesiyle Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin eğitim fakültelerinde yetiştirilmesi süreci başlamıştır. Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği bölümlerinden mezun olanlar 1992'ye kadar Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Bu uygulama Türkçe öğretimine gerekli önemin verilmemesi şeklinde değerlendirilmiş, bunun neticesinde Gazi Eğitim Fakültesinde 1989-1990 eğitim öğretim yılında yüksek lisans ve doktora programı olarak "Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı" kurulmuştur. İleride üniversitelerde açılması planlanan ve kararlaştırılan Türkçenin Eğitimi Öğretimi Lisans Programlarının öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak, kurulan bu programın öncelikli amacı olmuştur. Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalının Türk üniversitelerinde ilk kez lisans programı statüsünde kurulması ise 1992-1993 eğitim öğretim yılında gerçekleşmiş, başlangıçta program Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne bağlı olarak kurulmuştur. Eğitim fakültelerinin 1997'de yeniden yapılandırılması esnasında Türkçe öğretmenliği ayrı bir bölüme dönüştürülürken Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği ise Ortaöğretim Sosyal Alanlar Öğretmenliği Bölümü bünyesinde ana bilim dalına dönüştürülmüştür (Börekçi, 2015, s. 406-407; Güzel, 2003a, s. 65). Son olarak 2018'de YÖK tarafından yapılan düzenlemeyle Türkçe Eğitimi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü içerisinde yer alan bir ana bilim dalı statüsüne gelmiştir.

Bugün ülkemizde 71'i devlet üniversitesi ve 5'i vakıf üniversitesi bünyesinde olmak üzere 76, yurt dışında KKTC'de 7 ve Üsküp'te (Makedonya) 1 olmak üzere 8, toplamda 84 eğitim fakültesinde Türkçe öğretmenliği lisans programı bulunmaktadır (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10215>). Ülkemizin hem Türkçe öğretmeni hem de Türkçe eğitimi alanında çalışacak akademisyen/uzman ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yeri olan bu programlarla ilgili yapılan araştırmaların da son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Ancak Türkçe öğretmenliği lisans programlarıyla ilgili çalışmaların daha çok öğretim elemanı profili (Çer, 2016; Doykun, 2022; Güzel, Kurudayıoğlu & Tüzel, 2011; Kurudayıoğlu & Yılmaz, 2015) ve müfredat incelemeleriyle (Ateş, 2015; Çifci, 2011; Çoban, 2010; Dolunay, 2023; Şentürk vd., 2024; Topuzkanamış, 2021; Yalap, Demirgüneş & Akay, 2020) sınırlı kaldığını söylemek mümkündür. Özsoy'a (2004, s. 301) göre yüksek öğretim sistemlerinin kurumsal ve işlevsel çeşitliliğe zorlanmasında yüksek öğretimin kitleselleşmesi yönündeki küresel eğilimler etkili olmuş, bu durum hem üniversitelerin kendi arasındaki hem de her bir üniversitenin kendi içindeki öğrenci profillerinin gittikçe farklılaşmasının ve çeşitlenmesinin önünü açmıştır. Toplumun ve mevcut eğitim sisteminin çeşitli yönlerden gelişmişlik seviyesinin en belirgin göstergelerinden birinin üniversite öğrencilerinin profili olduğuna dikkat çeken Çiçek, Baykul ve Keleş'e (2014, s. 172) göre öğrenci profilinin bilinmesi, geliştirici ve yönlendirici karar almada önemli olduğu kadar belirli aralıklarla gerçekleştirilen bu çalışmalarla ortaya çıkan değişimi gözleme fırsatı da bulunmaktadır. Bu nedenle araştırmanın Türkçe öğretmenliği programlarını tercih eden öğrencilerin genel profilini ortaya koyması açısından önemli olduğu ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada "Türkçe öğretmenliği lisans programlarının öğrenci profili bakımından görünümü nasıldır?" problem cümlesinden hareketle aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

- 1) Türkçe öğretmenliği lisans programlarının kontenjan, yerleşme ve kayıt istatistiklerine göre görünümü nasıldır?
- 2) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
- 3) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin şehir tercihlerine ve geldikleri coğrafi bölgelere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin öğrenim durumları nasıldır?

- 5) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise alanlarına göre dağılımı nasıldır?
- 6) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise gruplarına ve lise tiplerine göre dağılımı nasıldır?
- 7) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin YKS Türkçe/Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları nasıldır?
- 8) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin tercih eğilimleri nasıldır?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeline, veri setine, veri toplama ve analiz sürecine değinilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Devlet üniversitelerine bağlı eğitim fakültelerinde bulunan Türkçe öğretmenliği lisans programlarına son üç yıl (2021, 2022, 2023) içerisinde yerleşmiş öğrencilerin profillerini çeşitli açılardan incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma modeliyle desenlenmiştir. Genellikle gözlem, görüşme, doküman ve söylev analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı (Baltacı, 2019, s. 370) nitel araştırmalarda, olgu ve olaylar söz konusu doğal ortam içinde anlaşılmaya ve açıklanmaya çalışılır (Gülbüz & Şahin, 2018, s. 408).

Veri Seti

Araştırmanın veri setini Türkiye’deki devlet üniversiteleri bünyesinde faaliyet gösteren 71 eğitim fakültesindeki Türkçe öğretmenliği lisans programları hakkında “Yükseköğretim Program Atlası”nda yer alan bilgiler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında incelemeye alınan ve ilgili programda öğrencisi bulunan devlet üniversiteleriyle ilgili bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. *Türkçe öğretmenliği lisans programı olan devlet üniversiteleri*

Bölge	Üniversiteler	f
Akdeniz	Akdeniz Üniversitesi, Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi	8
Doğu Anadolu	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Hakkâri Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	9
Ege	Afyon Kocatepe Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Manisa Celâl Bayar Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Uşak Üniversitesi	9
Güneydoğu Anadolu	Adıyaman Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi (Nizip), Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Siirt Üniversitesi	6
İç Anadolu	Aksaray Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ahmet Keleşoğlu), Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ereğli), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yozgat Bozok Üniversitesi	14
Karadeniz	Amasya Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Zonguldak Bülent	15

Marmara	Ecevit Üniversitesi Balıkesir Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi- 10 Cerrahpaşa, Kocaeli Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
---------	---

Tablo 1'e göre Türkçe öğretmenliği lisans programı bulunan 71 eğitim fakültesinin 15'i Karadeniz Bölgesi'nde, 14'ü İç Anadolu Bölgesi'nde, 10'u Marmara Bölgesi'nde, 9'u Doğu Anadolu Bölgesi'nde, 9'u Ege Bölgesi'nde, 8'i Akdeniz Bölgesi'nde ve 6'sı da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bu program, tabloda yer alan üniversitelerden Gaziantep Üniversitesi ile Necmettin Erbakan Üniversitesinde iki farklı eğitim fakültesi bünyesinde faaliyet göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın verileri 2024 yılının şubat ve mart ayları içerisinde toplanmıştır. Verilere <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10215> Web adresi üzerinden ulaşılmış, Türkçe öğretmenliği lisans programı bulunan 71 eğitim fakültesi, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda belirlenmiş sınırlılıklar doğrultusunda “Yükseköğretim Girdi Göstergeleri” üzerinden değerlendirilmiştir. Verilerin elde edildiği sayfanın ana başlıkları içeren ekran görüntüsüne Şekil 1'de yer verilmiştir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (EDİRNE)		Üniversite Türü: Devlet
Fakülte / YO : Eğitim Fakültesi		
Program : 109410475 - Türkçe Öğretmenliği		Puan Türü: SOZ
+ Tercih Listeme Ekle		Hepsini Aç Hepsini Kapat
Yükseköğretim Girdi Göstergeleri (2023 YKS)		
2021 Yılı	2022 Yılı	2023 Yılı
Akademik Kadro Genel Bilgiler Kontenjan, Yerleşme ve Kayıt İstatistikleri Yerleşenlerin Cinsiyet Dağılımı Yerleşenlerin Geldikleri Coğrafi Bölgeler Yerleşenlerin Geldikleri İller Yerleşenlerin Öğrenim Durumu Yerleşenlerin Liseden Mezuniyet Yılları Yerleşenlerin Mezun Oldukları Lise Alanları Yerleşenlerin Mezun Oldukları Lise Grubu / Tipleri Yerleşenlerin Mezun Oldukları Liseler Yerleşen Son Kişinin Profili Yerleşenlerin YKS Net Ortalamaları Yerleşenlerin YKS Puanları Yerleşenlerin YKS Başarı Sıraları Ülke Genelinde Tercih Edilme İstatistikleri Yerleşenler Ortalama Kaçınıcı Tercihlerine Yerleşti? Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri - Genel Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri - Üniversite Türleri Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri - Üniversiteler Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri - İller Yerleşenlerin Tercih Eğilimleri - Aynı/Farklı Program		

Şekil 1. Veri toplama sayfası

Şekil 1'de gösterilen sayfa üzerinden ulaşılan verileri kodlamak üzere bilgisayar ortamında her yıl (2021, 2022, 2023) için ayrı Microsoft Word dosyası ve bu dosyaların her birinde alt problemler için tablolar oluşturulmuştur. Araştırma sorularının her birinden hareketle ulaşılan veriler bu tablolarda ilgili üniversitenin bulunduğu kısma kaydedilmiştir. Bu işlem çalışmanın zaman dilimi sınırlılığı olarak belirlenen 2021, 2022 ve 2023 yılları (YÖK Atlas'ta son üç yılın verileri erişime açık olduğundan) için ayrı ayrı tekrarlanmıştır. Yükseköğretim Program Atlası'nda Türkçe öğretmenliği lisans programları için veriler o programa ilk yerleştirmede atanan adaylar dikkate alınarak hazırlandığından araştırmada veriler bu uygulamaya bağlı kalınarak elde edilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinin sona ermesinin ardından ulaşılan verilerin analizine geçilmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2021, s. 244) göre verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılıp özetlenerek yorumlandığı bu analiz türünde bulgular arasında sebep sonuç ilişkisi kurulur ve gerekli olduğu takdirde olgular arasında kıyaslamalara gidilir. Çalışmada verilerin analizi Türkçe öğretmenliği

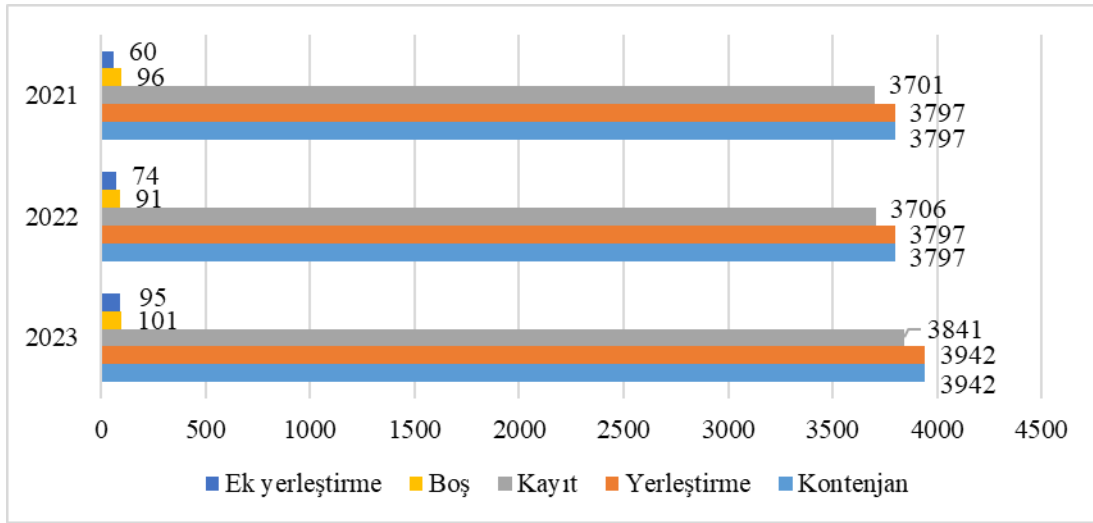
lisans programları öğrenci profili için daha önceden belirlenmiş “kontenjan, yerleşme, kayıt”, “cinsiyet”, “şehir tercihi ve coğrafi bölge”, “öğrenim durumu”, “lise alanı”, “lise grubu ve lise tipi”, “Türkçe/Türk dili ve edebiyatı net ortalaması” ve “tercih eğilimi” şeklindeki temalardan hareketle gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan bulgular araştırmanın ilgili bölümünde 2021, 2022 ve 2023 yılları için sıklık değerleriyle birlikte tablo veya grafikler oluşturularak karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde alt problemler doğrultusunda tespit edilen bulguların sunumuna yer verilmiştir.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarının Kontenjan, Yerleşme ve Kayıt İstatistiklerine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarının kontenjan, yerleşme ve kayıt istatistiklerine göre görünümü Grafik 1’de sunulmuştur.

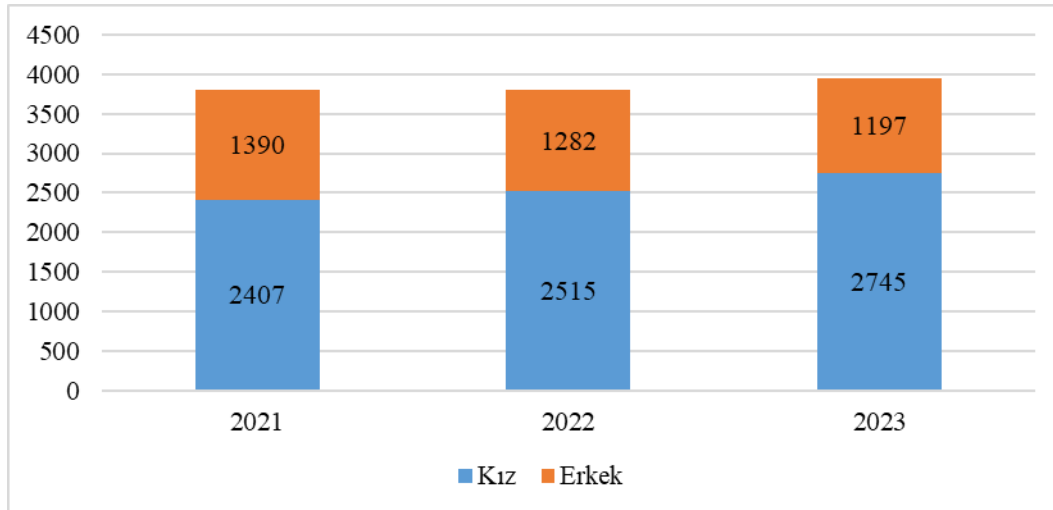


Grafik 1. Kontenjan, yerleşme ve kayıt istatistikleri

Grafik 1’de görüldüğü üzere Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021’de ayrılan 3797 kontenjanın tamamına öğrenci yerleştirilmiştir. Programa yerleşen adaylardan 3701’i kesin kayıt yaptırmış, boş kalan 96 kontenjandan 60’ı ek yerleştirme ile doldurulmuştur. 2022’de yine programa ayrılan 3797 kontenjanın tamamına öğrenci yerleştirilirken bu öğrencilerden 3706’sı kesin kayıt yaptırmış, boş kalan 91 kontenjanın 74’ü ek yerleştirme ile doldurulmuştur. 2023’te ise Türkçe öğretmenliği lisans programlarına ayrılan 3942 kontenjanın tamamına önceki yıllarda olduğu gibi öğrenci yerleştirilmiştir. Bu öğrencilerden 3841’i kesin kayıt yaptırmış, boş kalan 101 kontenjanın 95’i ek yerleştirme ile doldurulmuştur.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyetine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin cinsiyete göre dağılımına yönelik bulgular Grafik 2’de gösterilmiştir.

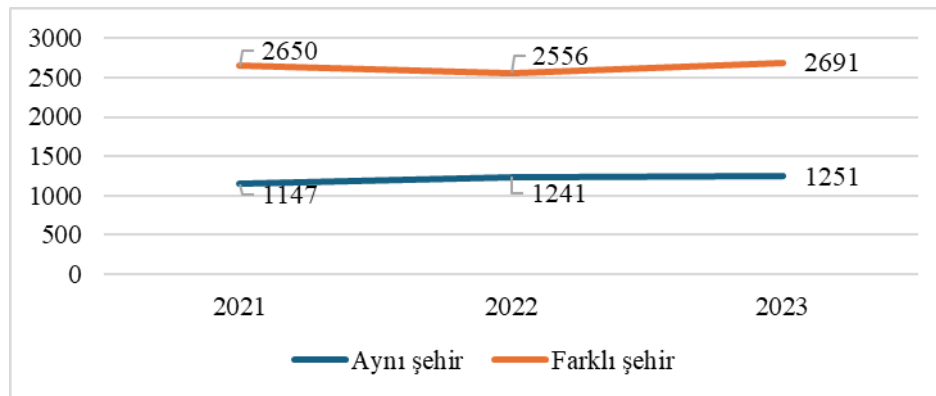


Grafik 2. Cinsiyete göre dağılım

Grafik 2'ye göre 2021'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3797 öğrencinin 2407'si kız, 1390'ı erkek; 2022'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3797 öğrencinin 2515'i kız, 1282'si erkek ve 2023'te Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3942 öğrencinin 2745'i kız, 1197'si erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Şehir Tercihlerine ve Geldikleri Coğrafi Bölgelere Yönelik Bulgular

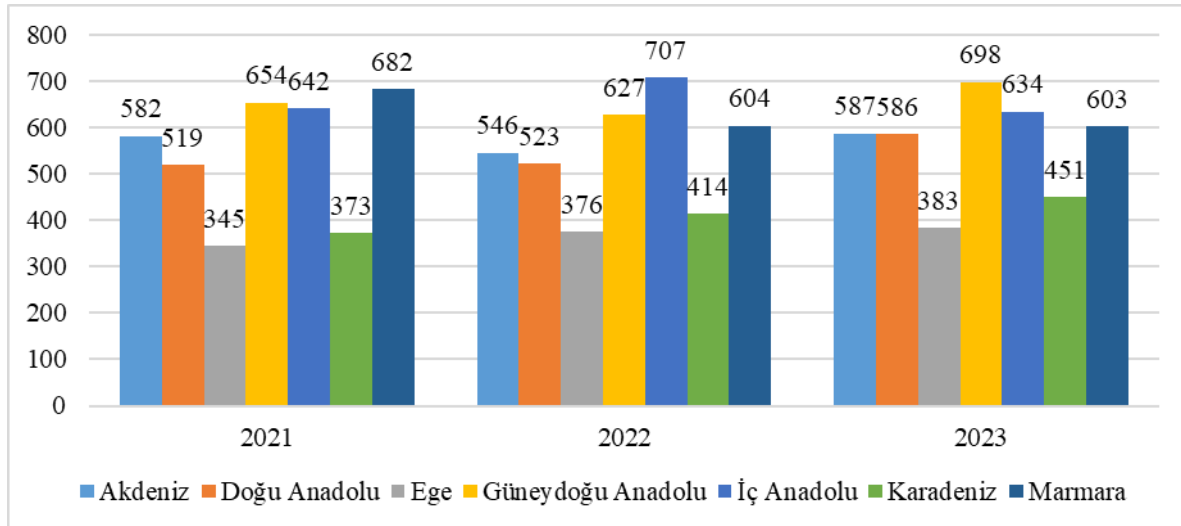
Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin şehir tercihlerine göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 3'te verilmiştir.



Grafik 3. Şehir tercihleri

Grafik 3'te görüldüğü gibi 2021'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3797 öğrencinin 1141'i bulunduğu şehirdeki üniversiteyi tercih ederken 2650'si farklı bir şehir tercihinde bulunmuştur. 2022'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3797 öğrencinin 1241'inin tercihi kendi şehri olurken 2556'sı farklı bir şehri tercih etmiştir. 2023'te ise Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleştirilen 3942 öğrencinin 1251'i bulunduğu şehri tercih ederken 2691 öğrencinin tercihi farklı bir şehir olmuştur.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelere göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 4'te gösterilmiştir.

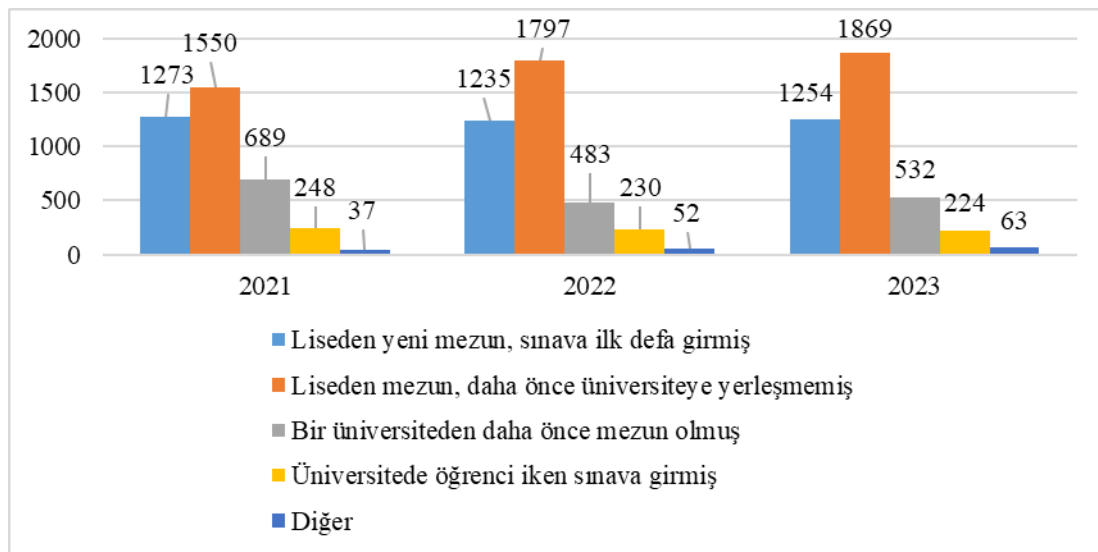


Grafik 4. Coğrafi bölge dağılımı

Grafik 4'te görüldüğü gibi 2021'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin coğrafi bölgelere göre dağılımında ilk üç sırayı Marmara ($f=682$), Güneydoğu Anadolu ($f=654$) ve İç Anadolu ($f=642$) bölgeleri alırken Karadeniz ($f=373$) ve Ege ($f=345$) bölgeleri son sıralarda yer almıştır. 2022'de Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin coğrafi bölgelere göre dağılımında ilk üç bölge İç Anadolu ($f=707$), Güneydoğu Anadolu ($f=627$) ve Marmara ($f=604$) şeklinde sıralanırken son sıralarda Karadeniz ($f=414$) ve Ege ($f=376$) bölgeleri yer almıştır. 2023'te Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin coğrafi bölgelere göre dağılımında ise ilk üç sıra Güneydoğu Anadolu ($f=698$), İç Anadolu ($f=634$) ve Marmara ($f=603$) şeklinde sıralanmış, son ikide yine Karadeniz ($f=451$) ve Ege ($f=383$) bölgelerinin yer aldığı belirlenmiştir.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Öğrenim Durumlarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin öğrenim durumlarına ilişkin bulgular Grafik 5'te sunulmuştur.



Grafik 5. Öğrenim durumu istatistikleri

Grafik 5'e göre Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021'de yerleşen 3797 öğrencinin 1550'si "liseden mezun, daha önce üniversiteye yerleşmemiş", 1273'ü "liseden yeni mezun, sınava

ilk defa girmiş”, 689’u “bir üniversiteden daha önce mezun olmuş”, 248’i “üniversitede öğrenci iken sınava girmiş” ve 37’si de “diğer” kategorisinde yer almıştır. Yine ilgili programa 3797 öğrencinin yerleştiği 2022’de bu öğrencilerin 1797’si “liseden mezun, daha önce üniversiteye yerleşmemiş”, 1235’i “liseden yeni mezun, sınava ilk defa girmiş”, 483’ü “bir üniversiteden daha önce mezun olmuş”, 230’u “üniversitede öğrenci iken sınava girmiş” ve 52’si de “diğer” kategorisinde yer almıştır. 2023’te programa yerleşen 3942 öğrencinin kategorilere göre dağılımı “liseden mezun, daha önce üniversiteye yerleşmemiş” (f=1869), “liseden yeni mezun, sınava ilk defa girmiş” (f=1254), “bir üniversiteden daha önce mezun olmuş” (f=532), “üniversitede öğrenci iken sınava girmiş” (f=224) ve “diğer” (f=63) şeklinde gerçekleşmiştir.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Alanlarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise alanlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Lise alanlarına göre dağılım istatistikleri*

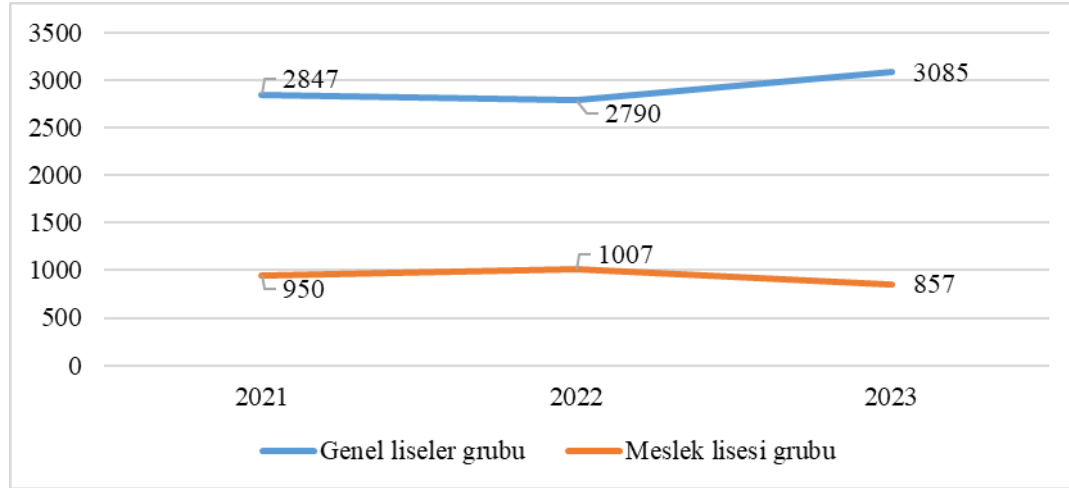
Kod	Bölüm	2021	2022	2023
6001	Adalet	18	14	8
6003	Aile ve tüketici hizmetleri	3	2	2
6006	Bilişim teknolojileri	60	57	33
6007	Biyomedikal cihaz teknolojileri	1	3	-
6008	Büro yönetimi	5	8	2
6009	Çocuk gelişimi ve eğitimi	63	61	51
6010	Denizcilik	-	-	1
6012	El sanatları teknolojisi	1	-	1
6013	Elektrik elektronik teknolojisi	15	19	8
6014	Endüstriyel otomasyon teknolojileri	1	5	1
6015	Gazetecilik	2	-	-
6017	Gıda teknolojisi	4	1	1
6018	Giyim üretim teknolojisi	4	2	-
6019	Grafik ve fotoğraf	5	4	4
6020	Güzellik ve saç bakım hizmetleri	1	-	1
6021	Halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri	4	3	3
6022	Harita-tapu-kadastro	6	-	-
6023	Hasta ve yaşlı hizmetleri	7	8	10
6026	İmam hatip	381	456	396
6027	İnşaat teknolojisi	5	1	1
6029	Kimya teknolojisi	2	-	5
6030	Konaklama ve seyahat hizmetleri	2	4	-
6032	Laboratuvar hizmetleri	-	1	1
6033	Makine teknolojisi	8	3	4
6034	Matbaa teknolojisi	2	1	-
6035	Metal teknolojisi	2	-	1
6038	Mobilya ve iç mekân tasarımı	-	-	1
6039	Motorlu araçlar teknolojisi	2	1	2
6040	Muhasebe ve finansman	31	29	11
6042	Pazarlama ve perakende	6	-	-
6044	Radio televizyon	-	2	-
6045	Raylı sistemler teknolojisi	-	1	1
6046	Sanat	1	4	5
6047	Sanat ve tasarım	1	-	-
6049	Spor	1	3	-
6052	Tekstil teknolojisi	-	1	-
6053	Tesisat teknolojisi ve iklimlendirme	1	-	1

6054	Uçak bakım	1	2	1
6055	Ulaştırma hizmetleri	2	3	-
5056	Yenilenebilir enerji teknolojileri	-	-	2
6057	Yiyecek içecek hizmetleri	7	9	8
6058	Hayvan yetiştiriciliği ve sağlığı	-	-	1
6060	Hafızlık projesi	-	1	1
6086	Görsel sanatlar	-	-	2
6201	Acil sağlık hizmetleri	1	4	1
6202	Anestezi ve reanimasyon	1	-	1
6205	Hemşirelik-ebelik-sağlık memurluğu	9	4	5
6208	Sağlık hizmetleri	123	91	69
6209	Sağlık hizmetleri sekreterliği	1	1	2
6210	Tıbbi laboratuvar	1	-	-
6302	Edebiyat	-	1	-
6303	Fen bilimleri	69	69	70
6304	Genel kültür	3	1	1
6305	Matematik	2	-	-
6307	Sosyal bilimler	163	74	80
6308	Sosyal bilimler ve edebiyat	1	2	1
6310	Türkçe matematik	270	167	160
6311	Yabancı dil	3	-	3
6312	Fen ve sosyal bilimler programı	159	202	213
6313	Sivil havacılık	-	2	-
6319	Moda tasarım teknolojileri	-	-	1
6324	Geleneksel ve çağdaş görsel sanatlar	-	-	1
6326	AIHL Musiki programı	1	-	-
9008	Alanı yok	2335	2470	2764
Toplam		3797	3797	3942

Tablo 2'ye göre Türkçe öğretmenliği lisans programlarına (alanı yok kategorisi hariç) 2021'de 49, 2022'de 42 ve 2023'te de 46 farklı lise programından öğrenci yerleşmiştir. Programa 2021'de yerleşen öğrencilerin lise mezuniyetlerinde herhangi bir alana dâhil olmayan öğrenciler (f=2335) çoğunluktadır. Alanlar bazında ise ilk sıralarda “imam hatip” (f=381), “Türkçe matematik” (f=270), “sosyal bilimler” (f=163), “fen ve sosyal bilimler” (f=159) ile “sağlık hizmetleri” (f=123) programları yer almıştır. İlgili programa 2022'deki yerleştirmelerde de yine aynı şekilde herhangi bir alana dâhil olmayan öğrenciler (f=2470) çoğunlukta iken alan sıralamalarında “imam hatip” (f=456), “fen ve sosyal bilimler” (f=202), “Türkçe matematik” (f=167), “sağlık hizmetleri” (f=91) ve “sosyal bilimler” (f=74) programları yine öne çıkmıştır. 2023 yerleştirmelerinde “alanı yok” kategorisinde bulunan öğrenci sayısı 2764 şeklinde gerçekleşmiş, alanlar bazında ilk sıralardaki programlar “imam hatip” (f=396), “fen ve sosyal bilimler” (f=213), “Türkçe matematik” (f=160), “sosyal bilimler” (f=80), “fen bilimleri” (f=70) ve “sağlık hizmetleri” (f=69) olarak belirlenmiştir.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Grubu ve Lise Tiplerine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grubuna göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 6'da gösterilmiştir.



Grafik 6. Lise grubu dağılımı

Grafik 6'ya göre Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021'de yerleşen öğrencilerin 2847'si "genel liseler", 950'si "meslek lisesi" grubuna dâhildir. Bu dağılım 2022'de "genel liseler" 2790, "meslek lisesi" 1007 şeklinde ortaya çıkarken 2023'te programa yerleşen öğrencilerin 3085'i "genel liseler", 857'si de "meslek lisesi" grubunda yer almıştır.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise tiplerine göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Lise tiplerine göre dağılım istatistikleri

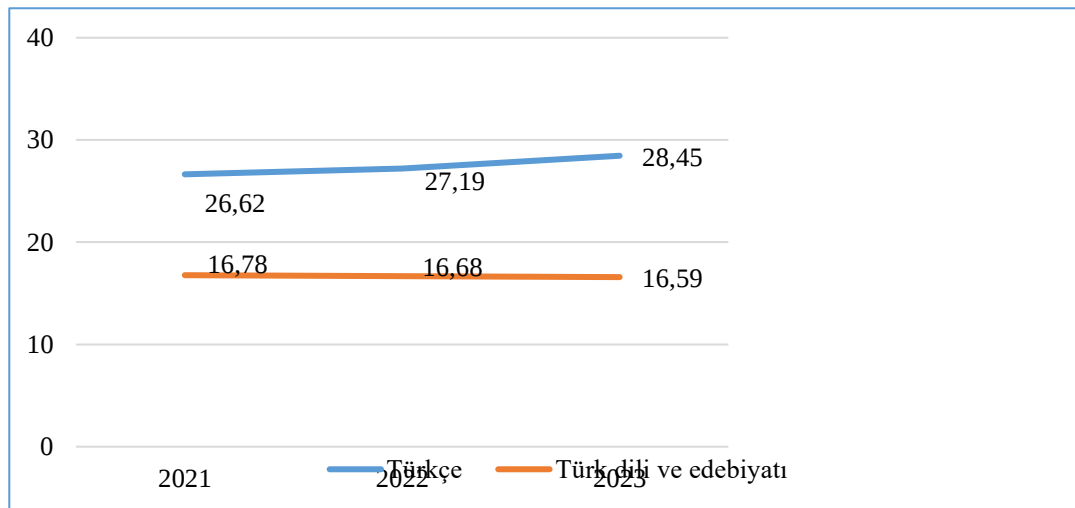
Lise Grubu	Lise Tipi	2021	2022	2023
Genel liseler	Lise (Resmî ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)	427	223	261
	Lise Programı	201	272	546
	Temel Lise/Özel Temel Lise/Özel Lise	46	31	22
	Sosyal Bilimler Lisesi	101	113	99
	Anadolu Öğretmen Lisesi	39	60	58
	Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Lise/Özel Anadolu Lisesi	186	157	147
	Anadolu Lisesi (Y. Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)	1781	1869	1892
	Fen Lisesi/Özel Fen Lisesi	33	38	35
	Lise, Özel Lise (Y. Dil Ağırlıklı Program Uygulayan Liseler)	30	19	18
	Güzel Sanatlar Lisesi	1	3	7
	Spor Lisesi	1	3	-
	Askeri Lise	1	1	-
	Özel Akşam Lisesi	-	1	-
	Toplam	2847	2790	3085
Meslek liseleri	İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)	542	660	612
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı/Özel Anadolu Meslek Programı)	309	272	196
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Teknik Programı)	28	30	20
	Endüstri Meslek Lisesi	6	4	5
	Sağlık Meslek Lisesi/Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	13	9	9
	Ticaret Meslek Lisesi/Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	18	8	6
	Ticaret Lisesi/Anadolu Ticaret Lisesi	9	5	2
	Meslek Lisesi/Anadolu Meslek Lisesi/Meslek Lisesi Programı	21	16	7
	Anadolu İletişim Meslek Lisesi	2	-	-
	Anadolu Tapu Kadastro Meslek Lisesi	1	-	-
	Adalet Meslek Lisesi	1	1	-
	Toplam	950	1007	857

Tablo 3'te görüldüğü üzere Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021'de yerleşen

öğrencilerden genel liseler grubuna dâhil olanların en fazla “Anadolu Lisesi (Y. Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)” (f=1781), “Lise (Resmî ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)” (f=427) ve “Lise Programı” (f=201) tiplerinden mezun olduğu belirlenmiştir. 2022’de ilgili programa yerleşenlerin lise tiplerinde de “Anadolu Lisesi (Y. Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)” (f=1869), “Lise Programı” (f=272) ve “Lise (Resmî ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)” (f=223) öne çıkmıştır. 2023’teki yerleştirmelerde lise tiplerinin dağılımında “Anadolu Lisesi (Y. Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)” (f=1892), “Lise Programı” (f=546) ve “Lise (Resmî ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)” (f=261) yine ilk üç sırada yer almıştır. Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021’de yerleşen öğrencilerden meslek lisesi grubuna dâhil olanların en fazla “İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)” (f=542) ve “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı/Özel Anadolu Meslek Programı)” (f=309) lise tipine dâhil olduğu görülmektedir. 2022’de ilgili programa yerleşenlerin lise tiplerinde de “İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)” (f=660) ve “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı/Özel Anadolu Meslek Programı)” (f=272) öne çıkmıştır. 2023’teki yerleştirmelerde lise tiplerinin dağılımında “İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)” (f=612) ve “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı/Özel Anadolu Meslek Programı)” (f=196) yine ilk iki sırada yer almıştır.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin YKS Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı Net Ortalamalarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin YKS Türkçe/Türk dili ve edebiyatı net ortalamalarına ilişkin bulgular Grafik 7’de sunulmuştur.

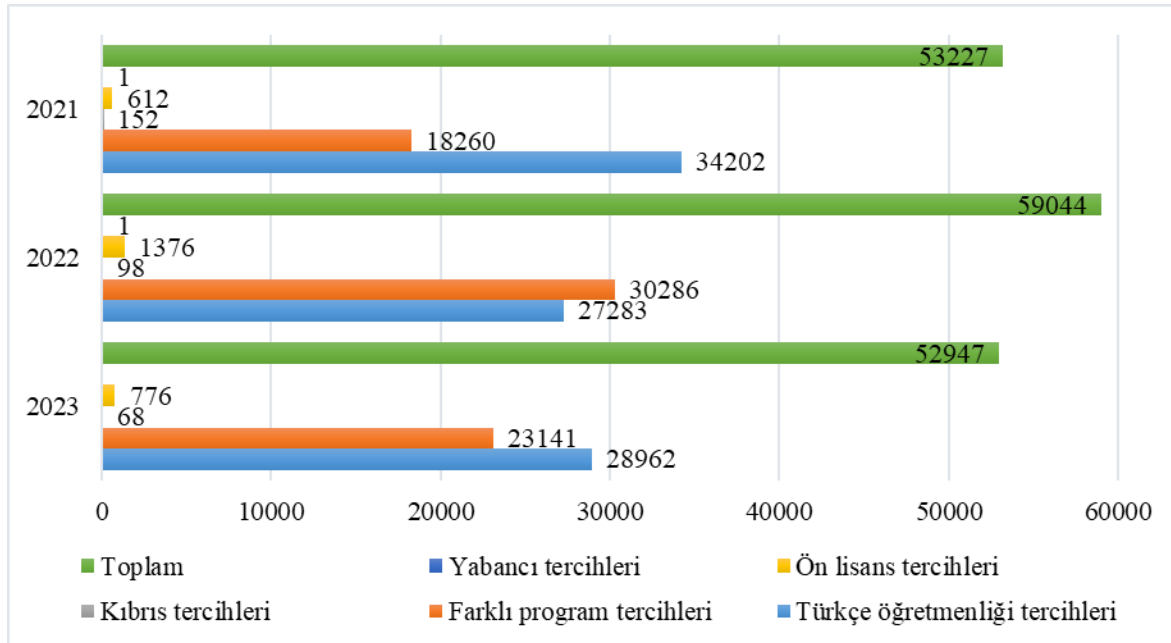


Grafik 7. YKS Türkçe/Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları

Grafik 7’de görüldüğü üzere Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin 2021 YKS Türkçe net ortalamaları (40 soru üzerinden) 26,62; 2022 YKS Türkçe net ortalamaları (40 soru üzerinden) 27,19 ve 2023 YKS Türkçe net ortalamaları (40 soru üzerinden) 28,45 olarak gerçekleşmiştir. Programa yerleşen öğrencilerin 2021 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları (24 soru üzerinden) 16,78; 2022 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları (24 soru üzerinden) 16,68 ve 2023 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları da (24 soru üzerinden) 16,59 şeklinde tespit edilmiştir.

Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına Yerleşen Öğrencilerin Tercih Eğilimlerine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin tercih eğilimlerine yönelik bulgular Grafik 8’de gösterilmiştir.



Grafik 8. Tercih eğilimleri

Grafik 8’de görüldüğü gibi Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021’de yerleşen öğrencilerin tercih listelerinde yer verdiği toplam 53227 programın 34202’si “Türkçe öğretmenliği”, 18260’ı “farklı program”, 152’si “Kıbrıs”, 612’si “ön lisans programı” ve 1 tanesi de “yabancı program” tercihi şeklinde gerçekleşmiştir. İlgili programa 2022’de yerleşen öğrencilerin tercih listelerinde yer verdiği toplam 59044 programın 27283’ü “Türkçe öğretmenliği”, 30286’sı “farklı program”, 98’i “Kıbrıs”, 1376’sı “ön lisans programı” ve 1 tanesi de “yabancı program” tercihi olarak tespit edilmiştir. 2023’te Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin tercih listelerinde yer verdiği toplam 52947 programın 28962’si “Türkçe öğretmenliği”, 23141’i “farklı program”, 68’i “Kıbrıs” ve 776’sı da “ön lisans programı” tercihi şeklinde ortaya çıkmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’nde yer verilen istatistiklere göre 2023-2024 eğitim öğretim yılında üniversitelerin ön lisans programlarında toplam 2 milyon 822 bin 626, lisans programlarında da 3 milyon 740 bin 171 öğrenci bulunmaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr>). Mevcut sayısal verilerin yanında yükseköğrenime kayıtlı öğrencilerin demografik özelliklerinin bölümler ve fakülteler bazında tespit edilmesinin genel eğilimleri ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle gerçekleştirilen ve Türkçe öğretmenliği lisans programlarına son üç yılda yerleştirilen öğrencilerin profilini farklı yönlerden değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar araştırmanın bu bölümünde özetlenmiştir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021 ve 2022’de ayrılan kontenjan ayniyken bu sayıda 2023 yılında 145 kişilik bir artışın olduğu belirlenmiştir. Her üç yılda da programa ayrılan kontenjanların tamamına ilk yerleştirmede öğrenci atanmış, diğer bir deyişle programın ilk yerleştirme doluluk oranları %100 şeklinde gerçekleşmiştir. Bu sonuç Türkçe öğretmenliği programlarının eğitim fakültesinde öğrenim görmek isteyen öğrenciler tarafından rağbet gösterilen programlar arasında olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bunun yanında programa ilk yerleştirmede atanan öğrencilerin tamamının kesin kayıt yaptırmadığı görülmektedir. 2021’de %97,47 olan kesin kayıt oranı, 2022’de %97,60; 2023’te de %97,43 şeklinde gerçekleşmiştir. Buna göre programa kesin kayıt oranlarının son üç yılda hem yüksek hem de birbirine çok yakın olduğu söylenebilir. Türkçe öğretmenliği lisans programlarının kesin kayıtlar sonrası boş kalan kontenjanlarına ek yerleştirme ile öğrenci alınmış, 2021’de boş kalan kontenjanların %62,5’i ek yerleştirme ile dolarken bu oran 2022’de %81,31’e ve 2023’te de %94,05’e yükselmiştir. Bu

oranlara göre Türkçe öğretmenliği programlarının kesin kayıtlar sonrası boş kalan kontenjanlarına olan talebin her geçen yıl arttığı görülmektedir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin cinsiyetleri dikkate alındığında kız öğrencilerin belirgin şekilde öne çıktığı tespit edilmiştir. Nitekim 2021 yılında programa yerleşen öğrenciler arasında kız öğrencilerin oranı %63,39 şeklinde gerçekleşirken bu oranın 2022 yılında %66,23 ve son olarak 2023 yılında %69,63 olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre ilgili programa yerleşen öğrenciler içerisinde kız öğrencilerin sayısının ve oranının son üç yılda kademeli şekilde arttığını söylemek mümkündür. Öğretmenlik mesleğinin cinsiyet dengesi bakımından incelendiğinde, giderek artan sayıda kadının erkeklere göre sayısal çoğunluğu oluşturduğu bir meslek hâline geldiğini belirten Erginer ve Saklan'a (2020, s. 364) göre öğretmen yetiştiren bazı bölümlerde erkek öğrenci sayıları neredeyse yok denecek kadar azalmakta, öğretmenlik mesleği bir kadın mesleğine dönüşme görünümü sergilemektedir. Türkçe öğretmenliği programlarına son yıllarda yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımlarının da bu tespiti destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Şehirler, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yoğunlaştığı yerleşmelerdir (Taş, Türkan & Çolak, 2017, s. 27). Üniversitenin bulunduğu şehir ve/veya bölge de öğrenci tercihlerini etkileyen unsurlardan biridir. Özcan'ın (2016) araştırmasına göre üniversitenin bulunduğu şehir, öğrencilerin üniversite tercihinde etki eden en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Türkçe öğretmenliği programlarına yerleşen öğrencilerin şehir tercihlerinde kendi yaşadıkları yerden ziyade diğer şehirler daha etkili olmuştur. Bulunduğu ildeki üniversiteye yerleşen öğrencilerin oranı 2021'de %30,05 iken bu oran 2022'de %32,68'e yükselmiş, 2023'te ise %31,73 ile tekrar düşüşe geçmiştir. Öğrencilere verilen tercih hakkı sayısı dikkate alındığında adayların kendi yaşadıkları şehir dışındaki bir üniversiteye yerleşme oranlarının daha yüksek olması beklenen bir durumdur. Ancak Türkçe öğretmenliği lisans programlarında kendi ilindeki üniversiteyi tercih edip oraya yerleşen öğrenci oranlarının çok da düşük olmadığı, son üç senenin her birinde toplam kontenjandaki öğrencilerin neredeyse üçte birinin kendi şehrinde öğrenim görmeyi tercih ettiği söylenebilir. İlgili programa yerleşen öğrencilerin bölgelere göre dağılımına bakıldığında ise yıllara göre benzer bir tablonun karşımıza çıktığını belirtmek mümkündür. İlk yerleştirmede programa ataması yapılan öğrencilerin her üç yılda da ağırlıklı olarak İç Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Marmara Bölgesi nüfusuna kayıtlı oldukları belirlenmiştir. Akdeniz Bölgesi'nin dördüncü, Doğu Anadolu Bölgesi'nin beşinci sırada yer aldığı listenin son iki sırasında Karadeniz Bölgesi ile Ege Bölgesi'nin yer aldığı ortaya çıkmıştır.

Öğrenim durumuna göre Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin dağılımına bakıldığında liseden mezun olup daha önce herhangi bir üniversiteye yerleşmemiş olanlar ile liseden yeni mezun olup sınava ilk defa girmiş olanların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. "Liseden mezun, daha önce üniversiteye yerleşmemiş" kategorisine dâhil olanların toplam yerleşenler içindeki oranı 2021'de %40,87; 2022'de %47,32 ve 2023'te %47,41 olarak gerçekleşmiş ve böylece her geçen yıl artış göstermiştir. Buna karşın "liseden yeni mezun, sınava ilk defa girmiş" kategorisindekilerin toplam yerleşenler içindeki oranı 2021'de %33,52; 2022'de %32,52 ve 2023'te %31,81 olarak gerçekleşmiş ve böylece her geçen yıl azalma göstermiştir. Öğrenim durumuna göre dağılımda yıllara göre kademeli bir azalmanın olduğu bir diğer kategori ise "üniversitede öğrenci iken sınava girmiş" kategorisidir. Hâlihazırda herhangi bir üniversitede okurken sınava girerek Türkçe öğretmenliği programına yerleşenlerin oranı 2021'de %6,53; 2022'de %6,05 ve 2023'te %5,68 şeklinde gerçekleşmiştir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına (alanı yok kategorisi dışında) 2021'de 49, 2022'de 42 ve 2023'te de 46 farklı lise programından öğrenci yerleşmiştir. Bu durum Türkçe öğretmenliği programlarının çok farklı alanlardan öğrenciler tarafından tercih edildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca programa 29 farklı alandan her üç yılda da öğrencinin geldiği görülmektedir. Programa 2021, 2022 ve 2023'te yerleşenlerin lise mezuniyetlerinde herhangi bir alana dâhil olmayan (alanı yok) öğrenciler çoğunluktadır. Bu gruptaki öğrencilerin toplam yerleşenler içindeki oranı 2021'de %61,49; 2022'de %65,05 ve 2023'te %70,11 olarak ortaya çıkmış ve yıllara göre kademeli bir artış söz konusu olmuştur. Alanlar bazında ise üç yıllık veriler dikkate alındığında ilk sıralarda "imam hatip", "Türkçe matematik", "fen ve sosyal bilimler", "sosyal bilimler", "sağlık

hizmetleri”, “fen bilimleri”, “çocuk gelişimi ve eğitimi” ile “bilişim teknolojileri” alanları yer almıştır.

Lise grubu dağılımına göre (genel liseler/meslek liseleri) Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrencilerin ağırlıklı olarak “genel liseler”den mezun olduğu belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının 2022-2023 örgün eğitim istatistiklerini ortaya koyduğu raporda (MEB, 2023) genel ortaöğretim kurumları sayısının toplam ortaöğretim kurumları sayısı içindeki oranının %52,53 olduğu görülmektedir. Bu oranın ortaya çıkan sonuçta etkisinin olabileceği tahmin edilmektedir. Programa 2021’de yerleştirilenlerin %74,98’i genel lise grubuna dâhilken bu oran 2022’de %73,42’ye gerilemiş, ancak 2023’te %78,25’e yükselmiştir. Genel liseler içerisinde “Anadolu Lisesi (Y. Dille Öğretim Yapan Resmî Liseler)”, “Lise Programı” ve “Lise (Resmî ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)” okul kategorileri ise Türkçe öğretmenliği programlarına en çok öğrenci gönderen kurumların başında gelmektedir. Buna karşın meslek liseleri içerisinde Türkçe öğretmenliği programlarında en çok öğrencisi bulunan okul kategorileri “İmam Hatip Lisesi/Anadolu İmam Hatip Lisesi/İmam Hatip Lisesi (Açıköğretim)” ve “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Meslek Programı/Özel Anadolu Meslek Programı)” olmuştur. Buna göre programa yerleşenlerin lise mezuniyet alanlarında ilk sırada “imam hatip” alanının gelmesinin meslek liseleri kategorilerindeki sıralamayı etkilemiş olabileceği söylenebilir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına yerleşen öğrenciler için bu çalışmada değerlendirmeye alınan başlıklardan biri de adayların Yükseköğretim Kurumları Sınavı’nda Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı testlerindeki net ortalamalarıdır. Bunlardan Türkçe soruları sınavın Temel Yeterlik Testi (TYT), Türk dili ve edebiyatı soruları ise Alan Yeterlik Testi (AYT) oturumunda adayların karşısına çıkmaktadır. İlgili sınavda adaylara Türkçe alanı için 40, Türk dili ve edebiyatı alanı için 24 soru yöneltilmektedir. Programa yerleştirilen öğrencilerin 2021 YKS Türkçe net ortalamaları 26,62; 2022 YKS Türkçe net ortalamaları 27,19 ve 2023 YKS Türkçe net ortalamaları 28,45 olarak gerçekleşirken 2021 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları 16,78; 2022 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları 16,68 ve 2023 YKS Türk dili ve edebiyatı net ortalamaları da 16,59 şeklinde tespit edilmiştir. Bu veriler göz önüne alındığında Türkçe öğretmenliği programlarına yerleşen adayların Türkçe alanı net ortalamaları yıllar içerisinde artış gösterirken Türk dili ve edebiyatı alanı net ortalamaları belirgin bir fark olmamakla beraber bir düşüş sergilemiştir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına 2021 yılında yerleşen öğrencilerin tercih listelerinde yer verdikleri bölümlerde “Türkçe öğretmenliği”, %64,25 ile ilk sırada yer alırken farklı programların bu listelerdeki oranı %34,30 olmuştur. 2022 yılına gelindiğinde ise bu sıralama tersine dönmüş, farklı programların adayların tercihlerinde yer alma oranı %51,29’a yükselirken “Türkçe öğretmenliği” programlarına tercihlerde yer verilme oranı %46,20’ye gerilemiştir. Bu dönem aynı zamanda “ön lisans” tercihlerinin de fazla olduğu bir dönem olması bakımından önemlidir. 2021’de %1,14 ve 2023’te %1,46 olan ön lisans program tercihi oranı 2022’de %2,33 olmuştur. Son olarak 2023 yılında “Türkçe öğretmenliği”, %54,69 gibi bir oranla programa yerleşen adaylarının tercih listelerinde yer alırken bu dönemde diğer programların tercih listelerindeki oranı %43,70 şeklinde gerçekleşmiştir.

Çalışma sonucunda bundan sonraki araştırmalar için aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

Programa yerleşen öğrencilerde kız öğrencilerin ağırlığı dikkate alındığında bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olan faktörler tespit edilebilir.

Üniversite tercihi yapan adayların bu tercihlerinde “bulunduğu şehir”/“farklı şehir” kriterinin yerini tespit etmeye dönük araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarına en fazla öğrenci gönderen lise gruplarının ve lise alanlarının diğer öğretmenlik gruplarına gönderdiği öğrenci sayılarının belirlenmesi yoluna gidilebilir.

Türkçe öğretmenliği lisans programlarında okuyan öğrencilerle yapılacak görüşmeler neticesinde onların bu programı tercih etme veya tercih listelerinde bu program dışındaki programlara yer verme nedenleri ortaya konabilir.

Bu araştırma Türkçe öğretmenliği lisans programlarının öğrenci profiliyle sınırlandırılmıştır. Eğitim fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren diğer öğretmenlik programları üzerine yapılacak çalışmalarla kıyaslamaya dayalı sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

- Ateş, M. (2015). Türkçe öğretmenliği lisans programlarının öğretmen yeterlikleri açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 41, 293-301. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3175>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Öğretmen yetiştirme açısından Türkiye'de eğitim bilimleri tarihi üzerinde bir araştırma*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Börekçi, M. (2015). Bir bilim alanı olarak Türkçe ve Türkçe eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Özel Sayı 2*, 405-414.
- Çelikkaya, H. (1990). Eğitim olgusunun özellikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 67-72.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 207-237.
- Çer, E. (2016). Türkçe eğitimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 444-460. <https://doi.org/10.16916/aded.08977>
- Çiçek, H. G., Baykul, A. & Keleş, M. K. (2014). Öğrenci profilinin değerlendirilmesine yönelik bir alan araştırması: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 171-186.
- Çifci, M. (2011). Türkçe öğretmeni yetiştirme programı sorunu. *Turkish Studies*, 6(1), 403-410. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2021>
- Çoban, A. (2010). Türkçe öğretmenliği lisans programlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 5(3), 958-976. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1634>
- Deringöl, Y. (2007). Türkiye'de cumhuriyet döneminden günümüze ilköğretim öğretmenleri yetiştirilmesinin tarihsel boyutu ve eğitimcilerin görüşlerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 17-27.
- Dolunay, S. K. (2023). 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programındaki dil bilgisi dersleri üzerine bir inceleme. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1-22. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2023.-1097515>
- Doykun, S. (2022). Türkiye'deki Türkçe eğitimi ana bilim dalı öğretim kadroları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 18(2), 113-125. <https://doi.org/10.17244/eku.1190608>
- Erginer, A. & Saklan, E. (2020). Öğretmenlik mesleğinin bir kadın mesleğine dönüşmesinin yaratabileceği sorunlara yönelik öğretmen adaylarının geliştirdikleri çözüm öneriler. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 363-393. <https://doi.org/10.47615/issej.840163>
- Gelen, İ. & Özer, B. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.
- Güneş, F. (2016). Öğretmen yetiştirme yaklaşım ve modelleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 413-435.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Güzel, A. (2003a). Türkçenin eğitimi-öğretimi bölümlerinde kurulması gerekli görülen anabilim dalları hakkında yeni projelerimiz. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 63-86.
- Güzel, A. (2003b). Eğitim fakültelerinde Türkçe öğretmenliği bölümünün kuruluşu ve hedefleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 7-17.

- Güzel, A., Kurudayıoğlu, M. & Tüzel, S. (2011). *Türkçe öğretmenliği bölümlerinin akademik yapısına ilişkin bir değerlendirme*. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı, ss. 457-465. Kanyılmaz Matbaası.
- Kale, M. (2019). Eğitim öğretimle ilgili temel kavramlar. E. Karip (Ed.). *Eğitime giriş* içinde (ss. 1-18). Pegem.
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56.
- Kızılcıaoğlu, A. (2005). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler ve öneriler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(14), 132-140.
- Kurudayıoğlu, M. & Yılmaz, E. (2015). Türkçe eğitimi bölümlerinin akademik yapı açısından değerlendirilmesi. M. V. Coşkun vd. (Eds.). *Türkçenin eğitimi-öğretimine yönelik çalışmalar* içinde (ss. 362- 371). Pegem.
- MEB. (2023). *Millî eğitim istatistikleri-Örgün eğitim*. MEB.
- Oktay, A. (2020). Eğitimin tanımı, özellikleri ve eğitimle ilgili temel kavramlar. A. Oktay (Ed.). *Eğitime giriş* içinde (ss. 1-18). Pegem.
- Özcan, H. (2016). Öğrencilerin üniversite tercihinin etki eden faktörler üzerine bir araştırma. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 4(1), 16-39.
- Özsoy, S. (2004). Üniversite öğrenci profili: Kavramsal bir çözümleme ve Türkiye'ye ilişkin bazı ampirik bulgular. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 301-334.
- Saraç, C. (2005). Türk dili ve edebiyatı/Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 211-222.
- Sever, S. (2003). Türkçe öğretiminde yeni yapılanma çalışmaları. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 27-38.
- Şentürk, M., Çakır, S., Özdemir, S., Özdemir, F. N., Kartal, A. F. & Süzener, G. (2024). Türkçe öğretmenliği lisans programlarının incelenmesi: 1997, 2006 ve 2018 karşılaştırması. *Pearson Journal of Social Sciences and Humanities*, 8(27), 1032-1046. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10731717>
- Taş, B., Türkan, O. & Çolak, M. (2017). Şehir ve üniversite tercihleri üzerine bir araştırma: Çankırı Karatekin Üniversitesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 60, 27-40.
- Topuzkanamış, E. & Çelik, G. (2014). Uzman Türkçe öğretmeni yetiştirme: Dil becerisi sorunlarını çözmeye hazır mıyız?, *International Journal of Language Academy*, 2(4), 112-126. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.141>
- Topuzkanamış, E. (2021). Yeni Türkçe öğretmenliği lisans programının ortaokula uygunluğu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(2), 565-582.
- Turan Güllaç, E. (2023). Eğitim fakülteleri lisans programlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 559-575. <https://doi.org/10.24315/tred.1065688>
- Yalap, H., Demirgüneş, S. & Akay, A. (2020). Türkçe eğitimi bölümlerinde eğitim programı nasıl olmalıdır? *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 230-254.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- YÖK. (1998). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.
- YÖK. (2007). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.
- <https://istatistik.yok.gov.tr>
- <https://yokatlas.yok.gov.tr>

Extended Abstract

The primary goal of education is to equip individuals with the knowledge and skills necessary to adapt to societal and global changes while fostering their integration into both their local communities and the broader world. To achieve this, individuals must receive a high-quality education facilitated by well-trained teaching staff (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005). Turkish language teaching plays a crucial role in developing students' fundamental language skills—listening, speaking, reading, and writing—in a structured and scientific manner. Additionally, it fosters students' awareness and habit of using their native language correctly and effectively. Ensuring that Turkish language instruction, which spans from the first grade of primary education to the end of eighth grade, is both efficient and effective is critical to fulfilling this educational responsibility (Sever, 2003). Since Turkish language courses are foundational to both overall academic achievement and effective communication skills, their role in education is particularly significant (Topuzkanamış & Çelik, 2014). Given that the quality of Turkish language education depends on the competence of Turkish language teachers, the effectiveness of undergraduate programs that train these teachers becomes a key focus. This study aims to examine the profiles of students who have been placed in Turkish language teaching undergraduate programs in state university education faculties over the last three years (2021, 2022, and 2023) from multiple perspectives. The study follows a qualitative research design, utilizing document analysis as the primary data collection method. The dataset consists of information obtained from the *Higher Education Program Atlas* on Turkish language teaching undergraduate programs in 71 faculties of education at state universities in Turkey. Data were accessed through the *Higher Education Program Atlas* website (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10215>), and descriptive analysis techniques were employed. The analysis was conducted based on predetermined themes, including *quota*, *placement*, *enrollment*, *gender distribution*, *geographical distribution*, *educational background*, *high school field and type*, *Turkish/Turkish language and literature grade point average*, and *preference trends* of students placed in these programs. In 2021, 3,701 of the 3,797 students placed in Turkish language teaching undergraduate programs completed enrollment, while 60 of the 96 vacant quotas were filled through additional placements. In 2022, 3,706 of the 3,797 students enrolled, and 74 of the 91 remaining seats were filled through additional placement. In 2023, 3,841 out of 3,942 students registered, with 95 of the 101 remaining seats being allocated through additional placements. Regarding gender distribution, the program was predominantly chosen by female students: 2,407 female and 1,390 male students in 2021; 2,515 female and 1,282 male students in 2022; and 2,745 female and 1,197 male students in 2023. Geographically, the distribution of students placed in Turkish language teaching programs varied over the years. In 2021, the highest number of students came from the *Marmara Region* ($f = 682$), while in 2022, the *Central Anatolia Region* ($f = 707$) had the highest representation. In 2023, the highest number of students came from the *Southeastern Anatolia Region* ($f = 698$). The *Aegean Region* consistently had the lowest representation in all three years ($f = 383$). In terms of educational background, a significant portion of students placed in the program were *high school graduates who had not previously been enrolled in a university*: 1,550 students in 2021, 1,797 students in 2022, and 1,869 students in 2023. Students from a wide range of high school programs were placed in Turkish language teaching undergraduate programs, with 49 different high school programs represented in 2021, 42 in 2022, and 46 in 2023 (excluding the "no field" category). A breakdown by high school type indicates that the majority of students came from *general high schools* rather than vocational schools. In 2021, 2,847 students were from general high schools, while 950 were from vocational high schools. In 2022, 2,790 students were from general high schools, while 1,007 were from vocational high schools. In 2023, 3,085 students came from general high schools, and 857 from vocational high schools. The academic performance of students placed in the program showed an upward trend. The average *YKS Turkish* score (out of 40 questions) was 26.62 in 2021, 27.19 in 2022, and 28.45 in 2023. In terms of program preference trends, the total number of programs included in students' preference lists was 53,227 in 2021, 59,044 in 2022, and 52,947 in 2023. The most frequently listed program was *Turkish language teaching*, followed by other academic programs. In 2021, 34,202 of the listed preferences were for *Turkish language teaching*, compared to 27,283 in 2022 and 28,962 in 2023. The findings indicate that, while the quota for Turkish language teaching undergraduate programs remained the same in 2021 and 2022, an increase of 145 students was observed in 2023. Gender distribution trends reveal that female students constitute a significant majority in these programs. When analyzing the educational backgrounds of students placed in the program, it was found that most had not previously been enrolled in a university and had recently graduated from high school. Additionally, the majority of students had no specific academic field designation in their high school records. The analysis of high school group distribution (*general vs. vocational high schools*) shows that Turkish language teaching undergraduate programs predominantly attract graduates from *general high schools*. While the average scores of students placed in these programs have steadily increased over the years, the average scores of those placed in *Turkish language and literature* programs have declined slightly, though not significantly.

These findings provide valuable insights into the student profile of Turkish language teaching undergraduate programs at state universities, offering a basis for future research on enrollment trends, academic preparedness, and the evolving demand for Turkish language education.